

Research Article

Education in Chinese Culture and Literature: Reflection of Educational Values in Chinese Proverbs

Sara Almasieh¹ ¹ Department of Chinese, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.Email: saraalmasieh@atu.ac.ir

Received: May 2023

Published online:
September 2025***Corresponding author:**Department of Chinese,
Faculty of Persian
Literature and Foreign
Languages, Allameh
Tabataba'i University, Email:
saraalmasieh@atu.ac.ir**Citation:**Almasieh, Sara, Education
in Chinese Culture and
Literature: Reflection of
Educational Values in
Chinese Proverbs. Critical
Language and Literary
Studies. Vol. 22, No.35,
Fall and Winter 2025.
Doi:[https://doi.org/10.48308/
clls.2025.240094.1354](https://doi.org/10.48308/clls.2025.240094.1354)**Abstract:
Introduction**

Proverbs form an important part of Chinese culture and literature, reflecting the fundamental values of the society. "Education" holds a noble and esteemed position in Chinese culture, a fact clearly evident in its proverbs. This article, through a descriptive-analytical approach, examines Chinese proverbs related to "education" and explores their value-based and practical elements. Aspects and dimensions of education such as "breadth," "depth," "continuity and persistence," "practice," "self-awareness," "humility," and the "teacher-student relationship" are studied in this paper through the lens of common proverbs among the people. Proverbs related to education are often rooted in the sayings of great historical and cultural figures of China. Their meanings are typically metaphorical, and understanding them requires familiarity with the history and culture of the society. In some cases, the original meanings of the proverbs have been lost over time and are even used in opposite contexts today. The proverbs used in this study are selected from the book 'Dictionary of Persian-Chinese Proverbs and Chinese-Persian Idioms'

Background of the Study

The study of proverbs across different languages has long attracted the attention of researchers, who have examined them from various perspectives. In Chinese language and culture, proverbs (especially *chéngyǔ*) hold significant value, and many studies have explored their cultural functions. In Persian as well, numerous articles have analyzed Persian proverbs or compared them with those of other languages. However, it appears that no research has yet been conducted in Persian on Chinese proverbs, and the Chinese language has received relatively little attention from Iranian scholars. This study aims to address this gap by examining how the concept of education is reflected in Chinese proverbs, thus contributing to deeper research in Chinese language and culture within the Iranian academic context.

Methodology

This study adopts a descriptive-analytical approach to examine Chinese proverbs, particularly *Chengyu* (成语), and their role in conveying educational values. In this method, proverbs related

to educational concepts were first collected, categorized, and described. Then, they were analyzed from semantic, cultural, and practical perspectives in order to clarify their connection to educational and social concepts in Chinese culture. The proverbs used in this research were selected from the book 'Dictionary of Persian-Chinese Proverbs and Chinese-Persian Idioms', compiled and translated by Ceng Yansheng in 2003. This valuable work contains a wide collection of Persian and Chinese proverbs. The first part of the dictionary presents Persian proverbs with Chinese translations, while the second part includes Chinese proverbs translated into Persian.

Conclusion

This study aimed to explore how educational values are

reflected in a specific form of Chinese proverbs known as *Chengyu*. A review of various proverb types in Chinese—such as *Yanyu*, *Xiehouyu*, *Shiguan Yongyu*, and *Chengyu*—revealed that *Chengyu* often have roots in classical texts, rich cultural backgrounds, and deep meanings, making them ideal for analyzing educational themes. The analysis was conducted across five major dimensions: the breadth and depth of knowledge, the connection between knowledge and action, humility and self-awareness, respect for teachers and care for students, and traditional Chinese views on literacy. The findings indicate that education in Chinese culture encompasses more than knowledge transfer; it includes moral values like self-cultivation, practical application

of knowledge, and reverence for teachers. Many Chengyu originate from classical texts such as The Analects and Dao De Jing, reflecting deep ties to fundamental Chinese philosophies. Ultimately, the study concludes that Chengyu play a vital role in preserving and transmitting educational and cultural values, and thus, understanding a society's educational system also requires attention to its common proverbs.

Keywords: Proverbs, Chinese language, Culture, Education, Literature, Humility

مقاله پژوهشی

آموزش در فرهنگ و ادبیات چینی: بازتاب ارزش های آموزشی در ضرب المثل های چینی

سارا الماسیه^۱^۱ گروه آموزشی زبان چینی دانشگاه علامه طباطبایی - دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران، ایران.پست الکترونیک: saraalmasieh@atu.ac.ir

چکیده

ضرب المثل ها بخش مهمی از فرهنگ و ادبیات چینی را تشکیل می دهند و ارزش های بنیادین آن جامعه را منعکس می کنند. "آموزش" در فرهنگ چینی جایگاهی والا و ارجمند دارد که در ضرب المثل ها به وضوح دیده می شود. این مقاله با رویکرد توصیفی تحلیلی، به بررسی ضرب المثل های چینی مرتبط با "آموزش" و مولفه ها و عناصر ارزشی و کاربردی آن پرداخته است. "گسترده گی"، "عمق"، "استمرار و پیوستگی"، "عمل"، "خودشناسی"، "فروتنی" و "رابطه معلم و شاگرد" عناصر و ابعادی از "آموزش" هستند که در این مقاله، از زاویه ضرب المثل های رایج در میان مردم، مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته اند. ضرب المثل هایی که موضوعشان "آموزش" است معمولاً در گفتار بزرگان تاریخ و فرهنگ چین ریشه دارند. معنای ضرب المثل ها معمولاً استعاری است و درک معنی و کاربرد آن ها نیازمند شناخت تاریخ و فرهنگ آن جامعه و ملت است. گاهی ضرب المثل ها در گذر زمان معنی اصلی خود را از دست داده و در معنی مخالف مورد استفاده قرار گرفته اند. ضرب المثل های استفاده شده در این پژوهش از کتاب «فرهنگ ضرب المثل های فارسی به چینی و اصطلاحات چینی به فارسی» انتخاب شده اند.

کلیدواژگان: ضرب المثل، زبان چینی، فرهنگ، آموزش، ادبیات، فروتنی.

تاریخ دریافت: اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۴

نویسنده مسئول:

گروه آموزشی زبان چینی دانشگاه علامه طباطبایی - دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی، تهران. ایمیل: saraalmasieh@atu.ac.ir

ارجاع به مقاله:

الماسیه، سارا، آموزش در فرهنگ و ادبیات چینی: بازتاب ارزش های آموزشی در ضرب المثل های چینی، دو فصلنامه نقد زبان و ادبیات خارجی، دوره ۲۲، شماره ۳۵ <https://doi.org/10.48308/ells.2025.240094.1354>

مقدمه

معنا و تعریف شده است. فرهنگ زبان چینی نوین^۱ ضرب المثل را جملاتی دارای ساختار ثابت با معنای مشخص تعبیر کرده که حذف و اضافه به این ساختار امکان پذیر نیست. در زبان چینی ضرب المثل ها بر اساس ساختاری که دارند در دسته بندی های متفاوتی قرار می گیرند. چهار دسته بندی مهم و کاربردی از ضرب المثل های چینی عبارتند از:

الف) چنگ یو

ضرب المثل ها در همه زبان ها از عناصر مهم در انتقال دانش و ارزش های فرهنگی محسوب می شوند. ضرب المثل ها جملاتی به ظاهر کوتاه و مختصرند که در واقع فرهنگ، مفاهیم اخلاقی و حتی داستان هایی را در خود گنجانده اند. آن ها در زبان های مختلف نه تنها بیانگر حکمت بلکه بازتابی از فرهنگ ملت ها نیز هستند. در فرهنگ فارسی عمید عبارت «ضرب المثل» به «مثل زدن»، «مثل آوردن» و یا «داستان زدن»

1. 现代汉语词典 Xiàndài hànyǔ cídiǎn

را ترسیم می‌کند. این بخش در واقع حکم سرنخ و یارمز را دارد که شنونده را برای یافتن معنای پنهان آن آماده می‌کند. بخش دوم، عبارت «کاری بسیار خطرناک و پرریسک» (冒险)، به معنای خطر کردن و ریسک کردن است که خیلی کوتاه و صریح معنای آن را آشکار می‌کند. نقش عبارت «冒险» در این ضرب‌المثل روشن کردن معنای بخش اول ضرب‌المثل است و در مواردی ممکن است از گفتن آن اجتناب و فقط بخش اول استفاده شود.

(د) شی گوان یینگ یو

«شی گوان یینگ یو» (Xíguān yòngyǔ 习用语) نوع دیگری از ضرب‌المثل است که در زبان گفتاری بسیار رایج و اغلب از سه واژه تشکیل می‌شود. این اصطلاحات معمولاً دارای معنای استعاری قوی هستند و معنای آن‌ها با ترکیب ظاهری واژگان به صورت مستقیم ارتباطی ندارد. به طور مثال در ضرب‌المثل «پوشاندن کفش کوچک» (Chuān xiǎo xié 穿小鞋) معنای ظاهری واژگان پوشاندن کفش کوچک است، اما در واقع به صورت استعاری، به مفهوم «ضربه زدن» و یا «آزار دادن پنهانی دیگران» است.

«چنگ یو»ها به دلیل اختصار و بار معنایی عمیق، یکی از بخش‌های مهم ادبیات چینی محسوب می‌شوند. آن‌ها به دلیل ساختار ثابتی که دارند در متون رسمی، ادبی و آموزشی بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند. بسیاری از این ضرب‌المثل‌ها از آثار کلاسیک همچون «لون یو»^۳ اخذ شده و بازتاب خوبی از فرهنگ و تاریخ چین هستند. به همین دلیل این پژوهش تمرکز خود را بر روی ضرب‌المثل‌های دسته

«چنگ یو» (Chéngyǔ 成语) ضرب‌المثل‌های چهار کارا کتری^۱ با بار معنایی عمیق و فرهنگی هستند که عمدتاً ریشه در متون کلاسیک دارند. به طور مثال ضرب‌المثل «قناعت موجب خوشبختی است» (Zhī zú cháng lè 知足常乐) از چهار کارا کتری تشکیل شده است و ریشه در فصل چهل و ششم کتاب «دائوده جینگ»^۲ دارد.

(ب) یین یو

«یین یو» (Yányǔ 谚语) ضرب‌المثل‌های عامیانه و رایج در میان مردم هستند که اغلب به صورت شفاهی شکل گرفته و در میان مردم رواج یافته و منتقل شده‌اند. این ضرب‌المثل‌ها ساده، قابل فهم و بازتاب خرد جمعی یا باورهای سنتی جامعه هستند و معمولاً ساختاری با بیش از چهار کارا کتری دارند. به عنوان نمونه، ضرب‌المثل «از آهسته رفتن نترس، از ایستادن بترس» (Bù pà màn, jiù pà zhàn 不怕慢，就怕站) از شش کارا کتری تشکیل شده و در دسته «یین یو» قرار می‌گیرد.

(ج) شیه هو یو

«شیه هو یو» (Xiēhòuyǔ 歇后语) ضرب‌المثل‌هایی هستند که از دو بخش تشکیل شده‌اند، بخش اول به نوعی طرح معما و بخش دوم پاسخی به آن معما است که معنا را تکمیل می‌کند. برای مثال در ضرب‌المثل «کشیدن دندان از دهان ببر— کاری بسیار خطرناک و پرریسک» (Lǎohǔ zuǐ 冒险 - 老虎嘴里拔牙) بخش اول «کشیدن دندان از دهان ببر» (老虎嘴里拔牙) تصویر کشیدن دندان از ببر که حیوان خطرناکی است

۱. نویسه‌ها در زبان چینی

۲. 道德经 Dàodé jīng - کتاب راه و فضیلت، اثر حکیم بزرگ چینی لائوتزه

۳. 论语 Lúnyǔ - کتاب «منتخبات» کنفوسیوس که به دست پیروان او نوشته شده است.

«چنگ یو» قرار داده است. همچنین این پژوهش در میان موضوعات گوناگون، به ضرب‌المثل‌هایی می‌پردازد که به موضوع «آموزش» مربوط می‌شوند. مبحث آموزش از گذشته تا به حال یکی از ارزش‌های بنیادین در فرهنگ سنتی چین بوده و بازتاب آن در ادبیات و شعر از جمله ضرب‌المثل‌ها قابل مشاهده است. موضوعات آموزشی در مقایسه با سایر موضوعات، پیوند بیشتری با زندگی روزمره مردم، رشد فردی و پیشرفت اجتماعی آن‌ها دارند. از این رو تحلیل این دسته از ضرب‌المثل‌ها نه تنها به فهم بهتر دیدگاه سنتی چینی نسبت به آموزش و یادگیری کمک می‌کند، بلکه می‌تواند برای مخاطب امروزی مخصوصاً دانشجویان الهام بخش و سودمند باشد.

پیشینه پژوهش

تحقیق در مورد ضرب‌المثل‌ها در زبان‌های مختلف همواره مورد توجه پژوهش‌گران بوده است و آن‌ها از منظرهای گوناگون به بررسی و مطالعه‌ی ضرب‌المثل‌ها پرداخته‌اند. ضرب‌المثل‌ها در فرهنگ و زبان چینی نیز از اهمیت بسیار بالایی برخوردارند و مقالات متعددی در این خصوص توسط زبان‌شناسان و پژوهشگران به رشته تحریر درآمده است. برخی از این پژوهش‌ها بر جنبه‌های فرهنگی ضرب‌المثل‌ها تمرکز کرده‌اند.

در مطالعه‌ای با موضوع «ارزش‌های فرهنگی ضرب‌المثل‌های چینی» (گائو کای بین ۲۰۱۶) عنوان شده که ضرب‌المثل‌ها حامل دانش تاریخی و فرهنگی تمدن چین هستند. این مقاله تأکید می‌کند که ضرب‌المثل‌ها وقایع، نگرش‌ها و ارزش‌های فرهنگی ادوار مختلف تاریخ چین را در بر می‌گیرند و از این رو می‌توان از آن‌ها به عنوانی ابزاری برای شناخت

ساختار اجتماعی، دیدگاه‌های سیاسی و تحولات فکری جامعه چین در دوران‌های مختلف استفاده کرد. نویسنده مقاله با ذکر مثال‌هایی تأکید دارد که برخی ضرب‌المثل‌ها به پدیده‌ها یا اشیائی در گذشته اشاره دارند که در نسل‌های بعدی تداوم نداشته‌اند. استفاده از آن‌ها در دنیای امروز به نوعی حمل و انتقال دانش و اطلاعات تاریخی محسوب می‌شود. به‌طور مثال ضرب‌المثل «ناقوس را به صدا در آوردن و ارتش را پس خواندن» (Míngjīn shōubīng 鸣金收兵) یا ضرب‌المثل «زدن طبل و نواختن ناقوس» (Jī gǔ 击鼓鸣金) باستانی چین از طبل و ناقوس به‌عنوان فرمان حمله و یا عقب‌نشینی استفاده می‌شد، اما در ارتش‌های امروزی از این ابزارها استفاده نمی‌شود. بنابراین، این ضرب‌المثل‌ها امروزه حامل ارزش دانش تاریخی‌اند و از طریق آن‌ها می‌توان از روش‌های هشدار دهی در ارتش‌های باستانی مطلع شد.

در مقاله دیگری با عنوان «بررسی بازتاب فرهنگ در ضرب‌المثل‌های چینی» (لیو هاو یو ۲۰۱۵) نویسنده بیان می‌کند که اکثر ضرب‌المثل‌های چینی ریشه در دوران باستان و بسیاری از آن‌ها قدمتی چند صد تا چند هزار ساله دارند. از این رو ضرب‌المثل‌ها را می‌توان بازتاب دهنده‌ی فرهنگ و تاریخ کهن چین شامل رویدادهای تاریخی، اندیشه‌ها، افسانه‌ها، متون کلاسیک ادبی و تعاملات فرهنگی میان ملت‌ها تلقی کرد.

در مقالات فارسی نیز به موضوع ضرب‌المثل‌ها در زبان فارسی و سایر زبان‌ها از منظر فرهنگی و آموزشی پرداخته شده است. در مقاله‌ای با موضوع «آموزش ضرب‌المثل‌های فارسی به غیر فارسی‌زبانان، درس خواندن متون مطبوعاتی» به عنوان مطالعه موردی»

فرهنگ چینی و جبران این خلا در فضای علمی ایران بردارد.

روش تحقیق

این پژوهش با روش توصیفی تحلیلی به بررسی ضرب‌المثل‌های چینی (Ché ngǔ 成语) و نقش آن‌ها در انتقال ارزش‌های آموزشی می‌پردازد. در این روش ابتدا ضرب‌المثل‌های مرتبط با مفاهیم آموزشی گردآوری، دسته‌بندی و توصیف شده‌اند. سپس از منظر معنایی، فرهنگی و کاربردی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته تا ارتباط آن‌ها با مفاهیم آموزشی و اجتماعی چین تبیین شود.

ضرب‌المثل‌های استفاده شده در این پژوهش از کتاب «فرهنگ ضرب‌المثل‌های فارسی به چینی و اصطلاحات چینی به فارسی» انتخاب شده‌اند. این کتاب که مجموعه بسیار خوبی از ضرب‌المثل‌های چینی و فارسی است در سال ۲۰۰۳ توسط آقای تسینگ یین شینگ^۱ گردآوری و ترجمه شده است. در بخش نخست این فرهنگ، مجموعه‌ای از ضرب‌المثل‌های فارسی با ترجمه چینی و در بخش دوم مجموعه‌ای از ضرب‌المثل‌های زبان چینی همراه با ترجمه فارسی ارائه شده است.

بحث و بررسی

فرهنگ چینی برای مقوله آموزش همواره ارزش بسیار زیادی قائل بوده است و این تحقیق نشان می‌دهد که اهمیت آموزش در فرهنگ و تاریخ چین، در ضرب‌المثل‌های رایج در زبان چینی نیز منعکس شده است. ضرب‌المثلی در زبان چینی می‌گوید: «اگر یشم تراشیده و صیقل داده نشود، نمی‌تواند به

(زن رونگ وانگ ۱۴۰۲) که یک پژوهشگر چینی به زبان فارسی نگاشته، آموزش ضرب‌المثل‌های فارسی به غیر فارسی‌زبانان مورد بررسی قرار گرفته است. درس «خواندن متون مطبوعاتی» موضوع مطالعه موردی این تحقیق است. نویسنده شباهت‌ها و تفاوت‌های کاربردی و پس‌زمینه‌های ضرب‌المثل‌های دو زبان فارسی و چینی و روش تدریس آن‌ها را تحلیل و بررسی کرده است.

در برخی از پژوهش‌های تطبیقی، ضرب‌المثل‌های فارسی با ضرب‌المثل‌های سایر زبان‌ها مورد مقایسه قرار گرفته‌اند. در پژوهشی با عنوان «بازتاب فرهنگی هویت زنانه در ضرب‌المثل‌های زبان فارسی و روسی» (وجیهه رضوانی ۱۳۹۹) نویسنده به مقایسه بازتاب فرهنگی هویت زن در ضرب‌المثل‌های این دو زبان پرداخته است.

با نگاهی کلی به پژوهش‌های انجام شده در زبان‌های چینی و فارسی دیده می‌شود که ضرب‌المثل‌ها نه تنها ساختارهایی برای بیان معنا، بلکه انعکاس‌دهنده جنبه‌های گوناگون فرهنگ جوامع نیز هستند. در زبان چینی پژوهش‌های متعددی در خصوص ارتباط ضرب‌المثل با تاریخ و فرهنگ انجام شده است. در زبان فارسی نیز مقالات متعددی برای بررسی ضرب‌المثل‌های فارسی و مقایسه آن با زبان‌های دیگر نگارش شده است. اما به نظر می‌رسد تا کنون در ایران در حوزه ضرب‌المثل‌های زبان چینی پژوهشی به زبان فارسی انجام نشده و زبان چینی کمتر مورد توجه پژوهشگران ایرانی قرار گرفته است. پژوهش حاضر با تمرکز بر بازتاب آموزش در ضرب‌المثل‌های چینی در تلاش است گامی برای آغاز مطالعات دقیق‌تر در حوزه زبان و

1. 曾延生 Céng yánshēng

به شاگرد» و «از شناخت واژه تا نداشتن جوهر: دیدگاه سنتی چین درباره سواد». در هر بخش از این تحقیق ضرب‌المثل‌های منتخب جداگانه بررسی و با مراجعه به زمینه‌های تاریخی و فرهنگی تلاش شده تا معانی پنهان آن‌ها بیان گردد.

از وسعت و عمق علم تا پیوند گذشته و حال

اهمیت "گستره و ژرفای دانش" همواره در ضرب‌المثل‌های چینی منعکس شده است. جدول شماره یک حاوی ۱۰ ضرب‌المثل گزیده حول این موضوع با ترجمه فارسی و تلفظ پین‌یین می‌باشد.

شی زیبا و ارزشمند تبدیل شود، و اگر انسان آموزش نبیند، نمی‌تواند آداب و رسوم را درک کند و به فردی برجسته تبدیل شود.» (玉不琢成器，人不学不¹知义). این ضرب‌المثل بیانگر این نکته است که هیچ کس بدون معلم و پذیرش آموزش به آدم مفید تبدیل نخواهد شد. این جمله قدیمی که امروزه به عنوان ضرب‌المثل استفاده می‌شود نشان می‌دهد که در فرهنگ چینی، آموزش و یادگیری ارزش بسیار والایی داشته است. در چین از گذشته تا کنون، تعلیم و تربیت لازمه رشد و تبدیل شدن به یک انسان کامل و با اخلاق و مفید بوده است.

ضرب‌المثل دیگری می‌گوید: «در کار آموزش و پرورش تمایز طبقاتی نباید وجود داشته باشد» (Yōu 有教无类). این ضرب‌المثل در واقع جمله‌ای است از کتاب «لون یو» که تأکید می‌کند آموزش نباید به شرایطی همچون مقام و ثروت محدود شود. آموزش باید برای همه در دسترس باشد و نباید میان طبقات مختلف تفاوتی قائل شد، چرا که همه انسان‌ها سزاوار آموزش‌اند. اهمیت آموزش به خوبی در این دو ضرب‌المثل منعکس شده است.

ضرب‌المثل‌ها که از غنی‌ترین منابع زبانی برای انتقال و بازتاب فرهنگ، تاریخ و اندیشه‌ها یک ملت هستند، مستقیم یا غیر مستقیم عمیقاً ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی آن جامعه از جمله جایگاه آموزش و اهمیت علم و دانش را بیان می‌کنند. در این پژوهش ضرب‌المثل‌های مرتبط با مبحث آموزش از نظر معنایی و محتوایی در چند دسته موضوعی قرار گرفته‌اند. این موضوعات عبارت‌اند از «از وسعت و عمق علم تا پیوند گذشته و حال»، «از دانش تا عمل»، «فروتنی و خودشناسی»، «احترام به معلم، مهرورزی

1. yù bù zhuó bù chéng qì, rén bù xué bù zhī yì

جدول ۱: ضرب‌المثل‌های مربوط به وسعت علم، عمق علم و پیوند دانش گذشته و حال

ضرب‌المثل (چنگ یو) چینی	پین یین	ترجمه فارسی
博大精深	Bó dà jīng shēn	دارای فضل و دانش جامع و ژرف بودن
博学多才	bó xué duō cái	دانش وسیع و استعداد های فراوان داشتن
博而不精	bó ér bù jīng	دانش‌های گوناگون داشتن ولی در هیچ رشته‌ای تخصص نداشتن یا به عبارتی همه‌کاره و هیچ‌کاره
学识浅薄	xué shì qiǎn bó	دانش کم و سطحی داشتن
学识渊博	xué shì yuān bó	بسیار فاضل بودن و دانش زیاد داشتن
学无止境	xué wú zhǐ jìng	علم و دانش حد و حصر ندارد
学而不厌	xué ér bù yàn	در آموختن احساس سیری نکردن
学贯古今	xué guàn gǔ jīn	در دانش‌های باستانی و مدرن بسیار چیره دست بودن (دانش گذشته و حال را به هم پیوند دادن)
博古通今	bó gǔ tōng jīn	به طور وسیع آگاه بودن از معلومات قدیم و جدید (آگاه به قدیم و جدید)

博学多才 (bó xué duō cái) در اینجا به معنای دانش وسیع و «多才多艺» به معنای استعداد زیاد است. این اصطلاح به فردی اطلاق می‌شود که نه تنها علم وسیع دارد، بلکه در عمل نیز از توانمندی و مهارت‌های گوناگون برخوردار است.	پنج ارایه کتاب را خوانده‌اند (کنایه از بسیار دانشمند و فاضل بودن)
---	---

«多才多艺» در اینجا به معنای دانش وسیع و «多才» به معنای استعداد زیاد است. این اصطلاح به فردی اطلاق می‌شود که نه تنها علم وسیع دارد، بلکه در عمل نیز از توانمندی و مهارت‌های گوناگون برخوردار است.

در نقطه مقابل، ضرب‌المثل «دانش گوناگون داشتن ولی در هیچ رشته‌ای تخصص نداشتن یا به عبارتی همه‌کاره و هیچ‌کاره» (博而不精) قرار دارد که با بار منفی همراه است و توصیفی بر نوعی

ضرب‌المثل «دارای فضل و دانش جامع و ژرف بودن» (博大精深) یکی از پرکاربردترین ضرب‌المثل‌ها برای توصیف اندیشه‌ها و دانش‌هایی است که بسیار گسترده و عمیق هستند. این ضرب‌المثل تصویری ایده‌آل از دانش جامع و عمیق ارائه می‌دهد. دانشی که نه تنها در حوزه‌های گوناگون وسعت یافته، بلکه در هر زمینه نیز عمیق و ریشه‌دار است. در تأکید بر وسعت علم ضرب‌المثل «

یادگیری خسته نشد. این مجموعه از ضرب‌المثل‌ها به خوبی نشان می‌دهد که در فرهنگ چینی نه تنها وسعت دانش، بلکه عمق و پیوستگی روند یادگیری از معیارهای مهم برای سنجش علمی افراد محسوب می‌شود. همان‌طور که در زبان فارسی مثل معروف «ز گهواره تا گور دانش بجوی» تأکید می‌کند که هیچ‌گاه نباید از یادگیری دست کشید، این ضرب‌المثل چینی نیز این مفهوم را به خوبی در زبان چینی منعکس می‌کند.

از دیگر ضرب‌المثل‌هایی که در زبان چینی اهمیت گستره دانش را بازتاب می‌دهد، می‌توان به «در دانش‌های باستانی و مدرن بسیار چیره دست بودن» (学贯古今) و «به‌طور وسیع آگاه بودن از معلومات قدیم و جدید» (博古通今) اشاره کرد. ضرب‌المثل «博古通今 bó gǔ tōng jīn» در وصف کسی گفته می‌شود که آگاهی فراوان از امور گذشته و فهم کامل از مسائل حال دارد. به عبارتی برای توصیف افرادی به کار می‌رود که دارای دانش وسیع و عمیق هستند و با شناخت از گذشته و آگاهی از حال، به درک عمیق‌تری از وضعیت کنونی و ریشه‌های آن می‌رسند. در واقع این ضرب‌المثل نشان‌دهنده‌ی بینشی وسیع نسبت به روند تحولات بشری است. «学贯古今 xué guān gǔ jīn» نیز از دانش گذشته و حال صحبت می‌کند با این تفاوت که با استفاده از کلمه «پیوند دادن» (贯 guān) بر مرتبط ساختن و در هم آمیختن دانش گذشته و حال تأکید دارد. این ضرب‌المثل نشان می‌دهد که فرد نه تنها بر دانش گذشته و حال تسلط دارد، بلکه می‌تواند این دورا به خوبی با هم تلفیق کند و به کار گیرد. در این تعبیر، تنها دانستن اطلاعات پراکنده از گذشته و حال کافی نیست، بلکه باید از تغییر و تحولات در طول تاریخ

از یادگیری سطحی و پراکنده است. این ضرب‌المثل به کسانی اشاره دارد که دانش گسترده‌ای دارند اما در هیچ زمینه‌ای به صورت عمیق و تخصصی وارد نشده‌اند. همچنین می‌تواند به محتوایی اشاره کند که وسعت زیادی دارد اما فاقد دقت و کیفیت عمیق است.

دو ضرب‌المثل «دانش کم و سطحی داشتن» (学浅薄) و «بسیار فاضل بودن و دانش زیاد داشتن» (学识渊博) نیز نمایانگر دو قطب متضاد از ارزش‌گذاری بر میزان و عمق دانش افراد هستند. ضرب‌المثل «دانش کم و سطحی داشتن» (学浅薄) به فردی اطلاق می‌شود که از دانش عمیق و کافی برخوردار نیست و درک و شناخت او نسبت به مسائل، سطحی و ناقص است. این توصیف در زبان چینی با بار معنای منفی همراه است و بر اهمیت مطالعه عمیق و جدی تأکید دارد. در مقابل، ضرب‌المثل «بسیار فاضل بودن و دانش زیاد داشتن» (学识渊博) به معنای برخوردار بودن از دانشی عمیق و گسترده است و به فردی اشاره می‌کند که در زمینه‌های گوناگون علمی، اطلاعات زیاد و درک عمیق دارد. دانش او نه تنها گسترده وسیعی از علوم را شامل می‌شود، بلکه در فهم مسائل دارای عمق و ژرف نگری است.

ضرب‌المثل «علم و دانش حد و حصر ندارد» (学无止境) بر این نکته تأکید می‌کند که یادگیری فرآیندی بی‌پایان است. مسیر آموختن بی‌انتهاست و هراندازه که بیاموزیم بیشتر در میابیم که هنوز چیزی نمی‌دانیم. بنابراین طلب دانش باید پیوسته و بی‌وقفه باشد.

«در آموختن احساس سیری نکردن» (学而不厌) ضرب‌المثلی برگرفته از کتاب «لون یو» است و به اهمیت بی‌پایان بودن یادگیری تأکید و اشاره می‌کند که باید همواره در پی کسب علم و دانش بود و از

فصل «تین شییا»^۶ آمده است. این عبارت در ابتدا بار منفی داشت و انتقاد از شخصیت «هوئی شی»^۷ تلقی می‌شد. منظور این بود که اگر چه هوئی شی در بسیاری از زمینه‌ها مهارت داشت و مطالب زیادی تألیف کرده بود که می‌توانست پنج ارابه را با آن‌ها پر کند، اما با این حال استدلال هایش بی‌نظم و آشفته و سخنانش فاقد دقت و استحکام بود.^۸ اما به مرور زمان، معنای منفی این ضرب‌المثل تغییر کرد و از آن برای توصیف کسانی که دانش بسیار زیاد دارند و کتاب‌های زیادی خوانده‌اند استفاده شد.

از دانش تا عمل

جدول شماره دو حاوی سه ضرب‌المثل منتخب، حول موضوع اهمیت بکارگیری علم و دانش است.

جدول ۲: ضرب‌المثل‌های مربوط به اهمیت به کارگیری علم و دانش

ضرب‌المثل (چنگ یو) چینی	پین بین	ترجمه فارسی
白面书生	Báimiàn shūshēng	دانشجوی جوان و کم تجربه با چهره رنگ پریده
学以致用	xué yǐzhì yòng	آموختن برای به کار بردن است
真才实学	zhēn cái shíxué	توانایی و استعداد واقعی، دانش واقعی

۶. (天下)Tiānxià بخشی از «جوانگ زی»

7. 惠施 (Huì shī)

8. 惠施多方，其书五车，其道舛驳，其言也不中 (Huì shī duōfāng, qí shū wǔ chē, qí dào chuǎn bó, qí yán yě bù zhòng)

فهمی عمیق داشت و بتوان این آموخته‌ها را به صورت یکپارچه و هماهنگ به کار گرفت.

این ضرب‌المثل برگرفته از کتاب «تاریخ مینگ»^۱ است. در بخشی از این کتاب زندگی نامه فردی به نام «هوانگ دائو جو»^۲ که یکی از برجسته‌ترین دانشمندان اواخر دودمان مینگ^۳ بوده روایت شده است. در این روایت در وصف ایشان این جمله گفته شده است: «هوانگ دائو جو دانش وسیعی از گذشته و حال دارد، و هر جا که می‌رود، دانشجویان و اهل علم از همه سو گرد او جمع می‌شوند».^۴ این توصیف از این فرد نشان دهنده‌ی عمق و گستره دانش اوست. توانایی او در پیوند دادن دانش گذشته با دانش روز موجب شد تا به عنوان مرجعی معتبر در میان اهل دانش شناخته شود و حضور او در واقع فرصتی برای دانش پژوهان بود تا از دانش او بهره مند شوند. در فرهنگ چینی تلفیق گذشته با درک عمیق از زمان حال نه تنها به غنای فردی می‌افزاید، بلکه به پیشرفت جامعه نیز کمک می‌کند.

«پنج ارابه کتاب را خوانده‌اند» (学富五车)

ضرب‌المثل دیگری است که بسیار دانشمند و فاضل بودن را بیان می‌کند و در زبان چینی برای توصیف فردی با دانش زیاد و وسیع استفاده می‌شود. عبارت اصلی این ضرب‌المثل در کتاب «جوانگ زی»^۵

۱. (Míngshǐ) 《明史》 «تاریخ مینگ» واپسین اثر از مجموعه رسمی «بیست و چهار تاریخ» چین است که به سفارش دربار دودمان چینگ تألیف شد. این اثر جامع، تاریخ دودمان مینگ را از سال ۸۶۳۱ تا ۴۴۶۱ میلادی در قالبی منظم، دقیق و با بهره‌گیری از منابع معتبر به ثبت رسانده است.

2. 黄道周 huáng dào zhōu

3. 明朝 (Míng cháo)

4. 道周学贯古今，所至学者云集(dào zhōu xué guàn gǔ jīn, suǒ zhì xuézhě yún jí)

۵. 《庄子》 (Zhuāngzǐ) «جوانگ زی» یکی از مهمترین آثار مکتب دائو در فلسفه چین و منسوب به فیلسوف چینی جوانگ زی است.

نپذیرفت و در نهایت در جنگ شکست خورد و از آن پس این ضرب‌المثل برای جوانانی که فقط دانش کتابی دارند و از مهارت‌های عملی چیزی نمی‌دانند استفاده شد.

ضرب‌المثل «آموختن برای به کار بردن است» (学以致用) نیز بر ارتباط میان دانش و عمل تأکید دارد و اشاره می‌کند که دانش پژوه باید آموخته‌های خود را در بسترهای واقعی به کار گیرد. در واقع آموزش زمانی ارزشمند خواهد بود که در عمل به کار گرفته شود. بر اساس این ضرب‌المثل، دانشمند واقعی کسی است که دانش خود را در زندگی واقعی به کار می‌گیرد، نه آن که تنها بر نظریه و کتاب تکیه می‌کند.

فروتنی و خودشناسی

جدول شماره سه حاوی سه ضرب‌المثل گزیده، حول موضوع فروتنی و خودشناسی در یادگیری علم و دانش است.

جدول ۳: ضرب‌المثل‌های مربوط به فروتنی و خودشناسی

ضرب‌المثل (چنگ بو چینی)	پین‌یین	ترجمه فارسی
大智若愚	Dàzhìruòyú	آدم عاقل و پر خرد گاه کند ذهن به نظر می‌رسد
自知之明	Zìzhīzhīmíng	خودشناسی، واقف به نفس خود بودن
学无常师	Xué wúcháng shī	برای آموختن معلم ثابت و همیشگی نیست

ضرب‌المثل «آدم عاقل و پر خرد گاه کند ذهن به نظر می‌رسد» (大智若愚) برای توصیف افرادی است که دارای خرد و توانایی فراوانند، اما در ظاهر ساده دل و یانادان به نظر می‌رسند. این عبارت

در فرهنگ چینی، آموزش از اهمیت بالایی برخوردار است. اما بکارگیری دانش اهمیت مضاعف دارد. فرایند آموزش کامل نمی‌شود، مگر با بکارگیری آن در زندگی که بخش مهمی از فرایند یادگیری تلقی می‌شود. این دیدگاه در ضرب‌المثل‌هایی همچون «دانشجوی جوان و کم تجربه با چهره رنگ پریده» (白面书生) و «آموختن برای به کار بردن است» (学以致用) به خوبی منعکس شده است. در ضرب‌المثل اول کلمه «Báimian 白面» لغت به معنای «سفید روی» و «shūshēng 书生» به معنای فرد اهل مطالعه است و به طور طعنه‌آمیزی به کسانی گفته می‌شود که با وجود تحصیلات زیاد، تجربه عملی و اجتماعی کافی ندارند و فقط به مطالعه مشغول بوده‌اند. این تعبیر نشان می‌دهد که دانش نظری، بدون اجرای آن در عمل ناکافی است. در یکی از کتب تاریخی با عنوان «کتاب سُنْگ»^۱، بخشی مربوط به زندگی نامه فردی به نام «شن چینگ جی»^۲ است که از سرداران نامدار نظامی زمان خود بود. او از کودکی در جنگ‌آوری مهارت داشت و روزی که امپراطور ون^۳ تصمیم گرفت قلمرو خود را به سمت شمال گسترش دهد، تلاش کرد تا امپراطور را از این کار باز دارد و گفت: «کشور داری مانند خانه داری است، برای کشاورزی باید با کشاورز مشورت کرد و برای بافندگی با بافنده، اکنون اعلی حضرت قصد دارند به کشوری حمله کنند، اما با گروهی از کتاب خوانان بی تجربه مشورت می‌کنند، چگونه ممکن است این کار به نتیجه برسد؟»^۴. امپراطور پند او را

1. 宋书 (Sòng shū)

2. 沈庆之 (Shěnqìngzhī)

3. 文帝 (Wéndì)

4. 治国譬如治家，耕当问奴，织当访婢。陛下今欲伐国，而与白面书生辈谋之，事何由济！ (Zhìguó pìrú zhì jiā, gēng dāng wèn nú, zhī dāng fǎng bì. Bìxià jīn yù fá guó, ér yǔ báimiàn shūshēng bèi móu zhī, shì hé yóu jì!)

عنوان می‌کند دانش والا اغلب با سادگی یا نادانی نمایان می‌شود.

«خودشناسی، واقف به نفس خود بودن» (自知之明) ضرب‌المثل دیگری است که تأکید می‌کند فرد باید شناخت درست از دانسته‌ها و ندانسته‌های خود داشته باشد. در واقع فرد دانا کسی است که توانایی‌ها و ناتوانی‌های خود را می‌شناسد و از ادعاهای بی‌جا پرهیز می‌کند. این ضرب‌المثل برگرفته از فصل سی و سوم کتاب «دائو ده جینگ» است که می‌گوید: «کسی که دیگران را می‌شناسد زیرک است، اما کسی که خود را می‌شناسد حقیقاً روشن بین (عاقل، خردمند) است»^۳. در واقع برتری واقعی انسان در این است که خود را اول بشناسد و بر خود مسط باشد. آموزه‌های کنفوسیوس نیز در همین راستا است و می‌گوید: «وقتی می‌دانی، بگو می‌دانی، و وقتی نمی‌دانی، بگو نمی‌دانی، این است دانایی واقعی»^۴. این جمله که امروزه به‌عنوان ضرب‌المثلی در زبان چینی استفاده می‌شود، از فصل سیاست‌ورزی کتاب «لون یو»^۵ نقل شده است. این جمله صداقت در شناخت و مرزگذاری میان دانایی و نادانی را بیان می‌کند. در بخش اول تأکید بر دانسته‌ها و در بخش دوم تأکید بر پذیرش نادانی دارد و در بند پایانی عنوان می‌کند که حکمت و خرد را نه در میزان دانش فرد، بلکه در صداقت او از دانسته‌ها و نادانسته‌هایش باید جستجو کرد. کنفوسیوس در اینجا بر خلاف آموزه‌های مبتنی بر تظاهر به دانایی برای حفظ آبرو، پذیرش نادانی را نشانه بلوغ علمی می‌داند. از این رو این

اگرچه به فروتنی تأکید دارد، اما در سطح عمیق‌تری حکمت پنهان کردن توانایی‌ها را بیان می‌کند. چنین افرادی معمولاً در مواقع ضروری توانمندی خود را نشان می‌دهند ولی در امور روزمره فروتن و ساکت‌اند. خصلت پنهان داشتن نبوغ در فلسفه دائو^۱ جایگاه ویژه‌ای دارد. در بخشی از فصل چهل و پنجم کتاب «دائو ده جینگ» آمده است: «موفق‌ترین‌ها ممکن است در ظاهر دارای کمبود باشند، اما کارکرد آن‌ها هرگز از بین نمی‌رود. چیزهایی که به ظاهر کامل‌اند، در واقع دارای کاستی‌هایی هستند، اما عملکردشان پایان‌ناپذیر است. حتی مستقیم‌ترین چیزها اندکی خمیدگی دارند، ماهرترین فناوران نیز اندکی خامی در خود دارند، حتی بهترین سخنوران گاه در بیان، دچار کاستی می‌شوند»^۲.

درواقع مقصود این جملات این است که نباید صرفاً به ظاهر امور نگریست. زیرا چیزهایی که واقعاً دارای نیروی حیاتی هستند در خود نقصی دارند. این جملات همگی بیانگر این حقیقت‌اند که نیرو و دانش واقعی در درون پنهان است و نیاز به جلوه‌گری ندارد. در اندیشه دائویی بر بازگشت به سادگی و خودداری از نمایش‌گری تأکید می‌شود. از ظاهرگرایی و کمال‌گرایی سطحی انتقاد می‌کند و با استفاده از تضاد میان ظاهر و باطن تأکید می‌کند که بالاترین مراتب وجود اغلب با فروتنی، سادگی و یا حتی ظاهر ناقص جلوه‌گر می‌شوند. ضرب‌المثل «Da zhì ruò yú» (大智若愚) نیز می‌تواند برگرفته از چهارچوب نظری فصل چهل و پنجم «دائو ده جینگ» باشد که

1. 道 dào

2. 大成若缺，其用不弊。大盈若冲，其用不穷。大直若屈，大巧若拙，大辩若讷 (Dàchéng ruò quē, qí yòng bù bì. Dà yíng ruò chōng, qí yòng bù qióng. Dà zhí ruò qū, dà qiǎo ruò zhuō, dà biàn ruò nè)

3. 知人者智，自知者明 (Zhīrén zhě zhì, zì zhī zhě míng)

4. 知之为知之，不知为不知，是知也 (Zhīzhī wéi zhīzhī, bùzhī wéi bùzhī, shì zhīyě)

5. 《论语·为政篇》(Lúnyǔ. Wéi zhèng piān)

احترام به معلم، مهرورزی به شاگرد

برای موضوع نقش معلم و اهمیت احترام به او، سه ضرب‌المثل پر کاربرد انتخاب شده است (جدول شماره چهار)

جدول ۴: ضرب‌المثل‌های مربوط به نقش معلم و اهمیت احترام به معلم

ضرب‌المثل (چنگ یو) چینی	پین بین	ترجمه فارسی
一日为师，终身为父	Yī rì wéi shī, zhōngshēn wéi fù	کسی که حتی فقط یک روز آموزگار بوده، باید همچون پدر به او احترام گذاشت
尊师重道	Zūn shī zhòng dào	احترام به معلم و ارج نهادن به آموزه‌ها
尊师爱生	Zūn shī ài shēng	احترام به معلم و محبت به شاگرد

در فرهنگ سنتی چین جایگاه معلم فراتر از نقش صرفاً آموزشی است. معلم نه تنها انتقال دهنده دانش، بلکه راهنمای اخلاقی و الگوی رفتاری نیز به شمار می‌رود. در ضرب‌المثل «کسی که حتی فقط یک روز آموزگار بوده، باید همچون پدر به او احترام گذاشت» (一日为师，终身为父) جایگاه معلم در زندگی را نشان می‌دهد که با پدر در یک جایگاه قرار گرفته و کنایه‌ای است از احترامی عمیق و پایدار نسبت به معلمی که حتی فقط یک روز آموزگار بوده است. این اصطلاح می‌گوید که رابطه آموزشی کوتاه مدت نیز مستحق احترام بلند مدت است. بر اساس همین نگرش ضرب‌المثل «احترام به معلم و ارج نهادن به آموزه‌ها» (尊师重道) در زبان چینی رواج یافته است. در اینجا کلمه «尊师 Zūn shī» به معنای احترام و تکریم معلم است و «重道 zhòng dào» اهمیت قائل شدن به «دائو» (dao 道) و

عبارت به عنوان الگویی از فروتنی و صداقت در دانش فردی به کار گرفته می‌شود.

در مبحث فروتنی، به فروتنی در یادگیری نیز اهمیت داده شده است. ضرب‌المثل «برای آموختن معلم ثابت و همیشگی نیست» (学无常师) بیانگر این است که انسان باید آماده باشد تا در هر شرایطی و از هر کسی چیزی بیاموزد و بر روحیه فروتنی و آمادگی یادگیری از همه منابع دانایی در هر درجه و رتبه و سنی تأکید می‌کند. این ضرب‌المثل برگرفته از کتاب «لون یو» فصل «زی جانگ»^۱ است. در آن جا وقتی از «زی گنگ»، شاگرد کنفوسیوس پرسیده شد که کنفوسیوس دانش خود را از کجا آموخته است، پاسخ داد که آموزه‌های گذشتگان همچنان در میان مردم جریان دارد و هرکسی بخشی از این دانش را در خود دارد، از این رو کنفوسیوس نیز از همه می‌آموخت و نیازی به یک استاد ثابت نبود.^۲ این دیدگاه تأکید دارد که هرکسی که دانشی دارد می‌تواند معلم ما باشد. این دیدگاه فروتنانه به یادگیری از دیگران در بخش دیگری از کتاب «لون یو» نیز عنوان شده است. آنجا که می‌گوید: «اگر سه نفر با هم راه بروند، حتماً یکی از آن‌ها می‌تواند معلم من باشد».^۳ این جمله نشان می‌دهد که از نگاه کنفوسیوس از هر فردی حتی یک فرد معمولی نیز می‌توان دانش اندوخت و بهره گرفت.

1. 《论语·子张篇》(Lúnyǔ. Zǐ zhāng piān)

2. 卫公孙朝问于子贡曰：“仲尼焉学？”子贡曰：“文武之道，未坠于地，在人。贤者识其大者，不贤者识其小者，莫不有文武之道焉。夫子焉不学？而亦何常师之有？” (Wèi gōngsūn cháo wèn yú zǐ gòng yuē: “Zhōng ní yān xué?” Zǐ gòng yuē: “Wénwǔ zhī dào, wèi zhuì yú de, zài rén. Xián zhě shí qí dà zhě, bù xián zhě shí qí xiǎo zhě, mòbù yǒu wénwǔ zhī dào yān. Fūzǐ yān bù xué? Èr yì hé cháng shī zhī yǒu?”)

3 三人行必有我师 (Sān rénxíng bì yǒu wǒ shī)

از شناخت واژه تا نداشتن جوهر: دیدگاه سنتی

چینی درباره سواد

جدول ۵: ضرب‌المثل‌های مربوط به اهمیت سواد آموزی

ضرب‌المثل (چنگ یو) چینی	بین بین	ترجمه فارسی
识文断字	Shí wén duàn zì	قادر به خواندن و نوشتن بودن (با سواد بودن)
胸无点墨	Xiōng wú diǎn mò	در سینه اش قطره ای جوهر نیست

سواد به معنی توانایی خواندن و نوشتن، در همه جوامع بشری از اولین نشانه‌های اندیشه‌ورزی و فرهیختگی بوده است. سرگذشت بشر را معمولاً به دو بخش "ماقبل تاریخ" و "تاریخ" تقسیم می‌کنند. "تاریخ" از زمانی آغاز می‌شود که انسان نوشتن آموخت و توانست اندیشه و فکر خود را مکتوب کند. اشاره به توانمندی یا ناتوانی یک فرد برای خواندن و نوشتن ابزار مناسبی برای تمجید یا تحقیر بوده است. سبک نوشتاری زبان چینی که متکی بر کاراکترهاست از سخت‌ترین سبک‌های نوشتاری جهان است. خواندن و نوشتن در زبان چینی کمی پیچیده‌تر از خواندن و نوشتن در زبان‌هایی است که حروف الفبا دارند و کلمات جدا از یکدیگر در متن جای می‌گیرند. کاراکترها در نوشتار زبان چینی پشت سر هم و بدون فاصله قرار می‌گیرند و خواننده باید توانایی تشخیص کلمات را داشته باشد و مفاهیم را از آن متن استنباط و درک کند. در ضرب‌المثل‌های زبان چینی برای ارزش‌گذاری فرهیختگی، به سواد و توانایی خواندن و نوشتن توجه شده است و بازتاب آن را می‌توان در ضرب‌المثل‌ها مشاهده کرد.

در ضرب‌المثل «قادر به خواندن و نوشتن بودن» (文断字)، تعاریف مختلفی برای کاراکتر «wén

یا همان «راه»، «دانش» و «اصول اخلاقی» است. این ضرب‌المثل‌ها نشان می‌دهند که نه تنها احترام به معلم از اهمیت بالایی برخوردار است، بلکه برای محتوای تعلیمی نیز باید اهمیت قائل شد.

در فرهنگ چینی به رابطه بین معلم و شاگرد توجه خاص شده و بازتاب آن را می‌توان در ضرب‌المثل «احترام به معلم و محبت به شاگرد» (尊师爱生) مشاهده کرد. با توجه به این ضرب‌المثل نه تنها احترام به معلم حائز اهمیت است، بلکه معلم نیز در قبال دانشجو وظایفی دارد که محبت به شاگرد یکی از آن‌ها است و تأکید می‌کند که رابطه شاگرد و معلم باید دو سویه باشد. این ضرب‌المثل از معلم می‌خواهد که با مهربانی، عطوفت و علاقه به آموزش دانش‌آموزان بپردازد چرا که احترام به شاگرد بخش مهمی از رابطه سالم بین معلم و شاگرد است و تربیت صحیح و انسانی یک شاگرد نیازمند احترام به او است. جمله‌ای از نویسنده بزرگ چینی «لوشون»^۱ نقل شده که می‌گوید: «اگر در کودکی با فرزند مثل یک انسان برخورد نکنید، در بزرگسالی نیز انسان نخواهد شد»^۲ (لیو ده هوا، شیه جیه ۲۰۱۲). این جمله نشان دهنده‌ی این است که اگر کودکان در فرایند آموزش مورد احترام و توجه قرار نگیرند، فرصت رشد سالم شخصیتی و اجتماعی از آن‌ها سلب می‌شود.

1. 鲁迅 (Lǔxùn)

2. 小时候不把孩子当做人，大了以后他也做不了人。(Xiǎoshíhòu bù bǎ háizǐ dāngzuò rén, dàle yǐhòu tā yě zuò bùliǎo rén.)

درفرهننگ چین به انتقال دانش محدود نمی‌شود، بلکه آموزه‌هایی همچون خودشناسی، فروتنی، کاربرد عملی علم و احترام به آموزگار را نیز در بر می‌گیرند. طبق این یافته‌ها برخی از ضرب‌المثل‌ها برگرفته از متون کلاسیکی همچون «لون یو» و «دائو ده جینگ» هستند، و نشان دهنده این است که این مفاهیم با فلسفه‌های بنیادین چین پیوند عمیقی دارند. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که «چنگ یو» نقش مهمی در حفظ و انتقال ارزش‌های آموزشی و فرهنگی ایفا می‌کند، به همین خاطر برای درک عمیق‌تر نظام‌های آموزشی و فرهنگی یک کشور نیاز است تا به ضرب‌المثل‌های رایج آن فرهنگ نیز توجه کرد.

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors have written the article in a complete collaboration.

Conflict of Interests: This research does not conflict with personal and/or organizational interests.

«文» در فرهنگ لغت آمده است که معنای اول آن «نوشته (منظور کلمات چینی)» و سپس به معنای «متن ادبی» و در معنای گسترده تر «فرهنگ» تعبیر می‌شود و با ترکیب با کاراکتر «Shi 只» به معنای شناختن متن و کلمه تعبیر می‌شود. این ضرب‌المثل به کسانی اطلاق می‌شود که با سواد ابتدایی‌اشنایی دارند و قادر به خواندن و نوشتن و درک آن هستند.

در مقابل ضرب‌المثل «در سینه اش قطره ای جوهر نیست» (胸无点墨) با لحنی تحقیر آمیز به افرادی اشاره دارد که از دانش نوشتاری و یا سواد فرهنگی تهی‌اند، به صورتی که حتی قطره ای مرکب که وسیله‌ای برای نوشتن بوده و نماد دانش و نوشتار است در سینه‌شان یافت نمی‌شود. این دو ضرب‌المثل متضاد به خوبی نگرش سنتی جامعه چین در خصوص اهمیت سواد آموزی را بیان می‌کند.

نتیجه گیری

در این پژوهش تلاش شد تا با نگاهی توصیفی-تحلیلی بازتاب مفاهیم آموزشی در ساختار خاصی از ضرب‌المثل‌ها به نام «چنگ یو» را مورد مطالعه قرار دهیم. در ابتدا با مرور ساختارهای مختلف ضرب‌المثل در زبان چینی روشن شد که «چنگ یو» ها اغلب ریشه در متون کلاسیک، و بار فرهنگی و معنای عمیقی دارند و منبع خوبی برای تحلیل مفاهیم آموزشی در زبان و فرهنگ چین هستند. تحلیل نمونه‌های جمع‌آوری شده در پنج محور اصلی مانند «از وسعت و عمق علم تا پیوند گذشته و حال»، «از دانش تا عمل»، «فروتنی و خودشناسی»، «احترام به معلم، مهرورزی به شاگرد» و «از شناخت واژه تا نداشتن جوهر: دیدگاه سنتی چین درباره سواد» نشان داد که مفاهیم آموزشی

References

1. Amid, Hasan. 2010. *Amid Persian Dictionary*. Tehran: Rah-e Roshd Publications.
2. Ceng, Yansheng. 1996. *Chinese-Persian Dictionary*. Beijing: The Commercial Press.
3. Ceng, Yansheng. 2003. *Dictionary of Persian-Chinese Proverbs and Chinese-Persian Idioms*. Beijing: The Commercial Press.
4. Confucius. 2020. *The Analects With Phonetic Notation*. Translated and annotated by Wang Xiaowei. Beijing: Xinhua Publishing House.
5. Dictionary Editorial Office of the Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences. 2005. *Modern Chinese*. Beijing: The Commercial Press.
6. Gao, Kaibin. 2016. *Cultural Value in Idioms*. *Cultural World*, no. 19.
7. Guo, Hui. 2002. *A Brief Discussion on Respecting Teachers and Loving Students in Teacher-Student Relationships*. *Shandong Education Research*, no. 7.
8. Laozi. 2009. *Dao De Jing*. Beijing: Yanshan Publishing House.
9. Liu, Dehua, and Xie, Jie. 2012. *Respecting Teachers and Loving Students Should Be Based on Equality*. *Ideological and Theoretical Education*, no. 3.
10. Liu, Haoyue. 2015. *On the Cultural Reflection of Idioms*. *Journal of Suzhou Education College*, no. 2.
11. Nazari Moghaddam, Javad. 2020. *Representation of Women in Gilaki Proverbs*. *Journal of Woman in Culture and Arts* 12 (4): 623–645.
<https://doi.org/10.22059/jwica.2021.313742.1499>
12. Rezvani, Vajiheh. 2020. *Cultural Reflection of Female Identity in Persian and Russian Proverbs*. *Journal of Foreign Language research* 10 (4): 788–799.
<https://doi.org/10.22059/jflr.2021.315696.787>
13. Wang, Zhenrong. 2023. *Learning Persian proverbs newspaper reading course as a case study*. *Journal of Foreign Language research* 13 (3): 497–508.
<https://doi.org/10.22059/jflr.2023.362737.1056>
14. Yan, Dong. 2003. *To Be Literate and Able to Read*. *Secretary's Friend*, no. 3.